

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA POLSKIEGO

MATURA 2009/2010

LITERATURA

1. Literackie reinterpretacje mitów antycznych. Scharakteryzuj sposoby i cele tego literackiego zjawiska (na wybranych przykładach).
2. Porównaj oblicza klasycyzmu w literaturze XX wieku. Omów temat, interpretując wybrane utwory (np. Staffa, Herberta, Miłosza, Szymborskiej).
3. Biblia w biografiach bohaterów i twórców literatury. Omów problem, analizując wpływ Pisma Świętego na losy wybranych postaci. Wykorzystaj konteksty kulturowe.
4. Dialog ze średniowieczem w literaturze późniejszych epok. Interpretując wybrane przykłady utworów, zwróć uwagę na sposoby i funkcje wykorzystania przez pisarzy następných epok motywów i tematów popularnych w średniowieczu.
5. Stanisława Wyspiańskiego dialog z romantyzmem. Dokonaj analizy i interpretacji symboli romantycznych, pojawiających się w wybranych dziełach literackich i plastycznych Stanisława Wyspiańskiego.
6. Satyryczny obraz społeczeństwa polskiego w wybranych utworach literackich. Przeanalizuj sposoby tworzenia takiego obrazu (I. Krasicki „Do Króla”, „Monachomachia”, J. U. Niemcewicz „Powrót pośła” itp.).
7. Żartem, serio, ironicznie. Różne sposoby mówienia o wadach Polaków. Omów problem, analizując wybrane przykłady (J. U. Niemcewicz „Powrót pośła”, E. Orzeszkowa „Nad Niemnem”, I.Krasicki „Świat zepsuty” itp.).
8. Pamiętnikarz jako autor, narrator i bohater swego dzieła. Interpretując wybrane przykłady literackie, przedstaw różne sposoby realizacji tych ról.
9. Polski dwór – od sielanki do parodii. Przedstaw różnorodność obrazowania dworu, interpretując wybrane przykłady literackie.
10. Dawne i współczesne wzorce rodziny. Omów zagadnienie, analizując wybrane utwory („ Noce i dnie” Marii Dąbrowskiej, „Tango” Sławomira Mrożka, itp.).
11. Na wybranych przykładach z różnych epok scharakteryzuj nurt literatury funeralnej.
12. Stereotypy kobiecości w literaturze dwóch różnych, odległych czasowo epok. Omów problem, analizując wybrane przykłady (np. twórczość J. A. Morsztyna, poezja Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej).
13. Kobieta jako bohaterka literatury. Interpretując celowo wybrane przykłady, zwróć uwagę na różnorodność wizerunków kobiet w literaturze różnych epok.
14. Artysta - bohaterem literackim. Przedstaw różnorodne wizerunki artystów, zwracając uwagę na sposoby kreacji bohaterów. Odwołaj się do kontekstów kulturowych.
15. Różnorodne funkcje kostiumu historycznego w wybranych dziełach literackich. Omów temat, interpretując utwory z różnych epok.

16. Motywy szekspirowskie w polskiej literaturze romantycznej. Przedstaw na wybranych przykładach ich funkcjonowanie i różnorodność nawiązań.
17. Ewolucja ballady jako gatunku literackiego w XIX i XX wieku. Omów problem, analizując odpowiednie przykłady literackie.
18. Romans w literaturze. Omów problem na dowolnie wybranych przykładach. Zwróć uwagę na kreacje kochanków i funkcję postaci w dziele literackim.
19. Rosja w oczach swoich pisarzy - próba oceny i porównania sposobu mówienia o państwie i społeczeństwie (np. Puszkina, Gogola, Dostojewskiego, Bułhakowa).
20. Ojczyzna w oczach swoich pisarzy – próba oceny i porównania sposobu mówienia o państwie i społeczeństwie 2-3 przedstawicieli literatury rosyjskiej (ew. francuskiej, włoskiej lub angielskiej).
21. Magia twórczości Jostaina Gaardera. Omów temat, interpretując problematykę wybranych dzieł Gaardera.
22. Bóg – źródło mocy, adresat ludzkich skarg i dręcząca człowieka tajemnica. Omów problem, interpretując celowo wybrane przykłady. Zwróć uwagę na relacje człowieka z Bogiem. Odwołaj się do stosownych kontekstów historyczno- literackich.
23. Zakończenie utworu literackiego. Badając funkcje różnego rodzaju finałów, odwołaj się do wybranych dzieł różnych epok.
24. Czy literatura polska jest literaturą szczęśliwych zakończeń? Zinterpretuj zakończenia wybranych utworów i przedstaw wnioski.
25. Czarny charakter w literaturze. Omów problem na dowolnie wybranych przykładach. Zwróć uwagę na sposoby kreacji i funkcje postaci w dziele literackim.
26. Kat i ofiara w literaturze współczesnej. Omów problem na dowolnie wybranych przykładach. Zwróć uwagę na sposoby kreacji i funkcje postaci w dziele literackim.
27. Motyw zemsty i mściciela ukazany w literaturze różnych epok. Zwróć uwagę na przyczyny zemsty, kreacje mściciela. Odwołaj się do stosownych kontekstów historyczno-literackich.
28. Polemika z mitami romantycznymi. Przedstaw temat, interpretując wybrane utwory literackie [lub teksty kultury] II połowy XIX i XX wieku. Uwzględnij kontekst historyczny i kulturowy.
29. Świat polskich symboli w wybranych dziełach pisarzy XIX i XX wieku. Analizując wybrane przykłady utworów, zinterpretuj ukryte w symbolach znaczenia i określ ich funkcje.
30. Na wybranych przykładach literackich z różnych epok, zbadaj funkcje konwencji onirycznej w kreowaniu świata przedstawionego.
31. Poezja K. K. Baczyńskiego głosem pokolenia straconego. Omów problem, interpretując celowo wybrane przykłady. Uwzględnij kontekst kulturowy i historyczny.
32. „ Potrzaskany człowiek – potrzaskany świat”. Na celowo dobranych przykładach porównaj portret pokolenia wojennego zawarty w prozie i poezji współczesnej.
33. Człowiek wobec zła w literaturze współczesnej. Realizując temat, odwołaj się do celowo wybranych przykładów utworów okresu wojny i okupacji, prozy łagrów i łagrów oraz powojennej poezji.

34. Eksperymenty w poezji polskiej XX wieku. Na wybranych przykładach omów różne sposoby polemiki poetów z tradycją, a także zbadaj zakres twórczych poszukiwań.
35. Przedmioty jako obiekty i fascynacje poetów współczesnych. Interpretując wybrane wiersze, zwróć uwagę na sposób obrazowania poetyckiego oraz dobór środków wyrazu.
36. Literatura faktu – tylko informacja czy już sztuka? Przedstaw problem na podstawie wybranych utworów, analizując charakterystyczne dla literatury faktu sposoby obrazowania.
37. Groteska jako metoda odkrywania prawdy. Zbadaj funkcje groteski, analizując 2-3 celowo wybrane utwory literackie [lub teksty kultury] XX wieku. Uwzględnij kontekst kulturowy i historyczny.
38. Poeta i poezja w świetle swoich czasów. Odwołując się do twórczości przedstawicieli wybranych epok, przedstaw zmieniające się wizerunki poetów i poglądy na rolę poezji.
39. Diabły, wampiry i zjawy w literaturze polskiej i obcej. Omów temat, interpretując wybrane przykłady.
40. Różne wcielenia diabła w literaturze i ich funkcje. Dokonaj analizy porównawczej wybranych tekstów literackich. (J. W. Goethe „Faust”, M. Bułhakow „Mistrz i Małgorzata”).
41. Motywy erotyczne w literaturze. Interpretując wybrane dzieła, zwróć uwagę na sposoby przedstawiania scen erotycznych oraz zbadaj funkcje motywów erotycznych w literaturze. Odwołaj się do stosownych kontekstów historyczno-literackich.
42. Dramat i różne jego odmiany w dawnej literaturze polskiej (od średniowiecza do końca XVIII wieku). Na podstawie analizy co najmniej trzech przykładów dokonaj charakterystyki elementów kompozycji utworów, uwzględniając zachodzące w dramacie na przestrzeni wieków zmiany.
43. Konflikty tragiczne w literaturze różnych epok. Przetaw problem, interpretując wybrane przykłady literackie. Zwróć uwagę na przyczyny powstawania konfliktów i wybory bohaterów.
44. Na podstawie analizy wybranych utworów porównaj sposoby utrwalania wewnętrznych przeżyć i doświadczeń w liryce ostatnich lat życia Mickiewicza i Słowackiego.
45. Mnich, pastor, rabin, pleban, ksiądz, papież, kaznodzieja... Analizując wybrane utwory literatury polskiej i powszechnej, przedstaw różnorodność kreacji duchownych.
46. Literatura wobec kwestii etyki i moralności w świetle światopoglądów różnych epok. Scharakteryzuj kodeksy etyczne wpisane w kulturę i zbadaj ich wpływ na postawę wybranych bohaterów literackich.
47. Tradycyjne motywy i konwencje w literaturze science fiction. Zinterpretuj problem w kontekście celowo wybranych przykładów.
48. Funkcje świata metafizycznego w cyklu powieści o Harrym Potterze autorstwa J.K. Rowling i w trylogii „Władca Pierścieni” J.J.R. Tolkiena. Interpretując utwory, zwróć uwagę na sposoby kreacji bohaterów i zastosowane środki wyrazu.
49. Odwołując się do wybranych utworów, przedstaw proces przemian gatunku, który dziś określamy mianem „fantasy”.
50. Gotycyzm w literaturze romantycznej i współczesnej. Interpretując wybrane utwory literackie (E.A. Poe, M. Shelley, B. Stokera, A. Rice, C.R. Zafona, S. Meyer lub in.), zwróć uwagę na funkcje motywów grozy w literaturze oraz sposoby ich wykorzystania.
51. Bohaterowie skazani na samotność. Przedstaw problem, interpretując dowolnie wybrane przykłady literackie.

52. Epistolografia epoki romantyzmu jako źródło wiedzy o autorze i epoce. Omów temat, analizując wybrane teksty.
53. Góry jako źródło inspiracji artystycznej. Omów zagadnienie, interpretując wybrane przykłady dzieł literackich z różnych epok.
54. Poezja religijna – wczoraj i dziś. Interpretując wybrane utwory, omów ewolucję gatunków literackich i sposoby wyrażania uczuć.
55. Bohaterowie literaccy w poszukiwaniu miłości. Przedstaw problem, interpretując wybrane utwory Paolo Coelho.
56. Miłość – platońska, dworska, romantyczna. Przedstaw różnorodność ujmowania motywu miłości na przestrzeni dziejów, interpretując wybrane utwory literackie.
57. Motyw twierdzy, wieży w literaturze. Omów problem na dowolnie wybranych przykładach. Zinterpretuj symbolikę oraz określ funkcję motywu w wybranych utworach.
58. Twój region w polskiej geografii życia literackiego i kulturalnego. Prezentując temat, omów twórczość i osiągnięcia 2-3 celowo wybranych pisarzy.
59. Inspiracje filozoficzne w twórczości Leopolda Staffa. Scharakteryzuj zakres oddziaływania wybranych poglądów filozoficznych, analizując dzieła poety.
60. Ukaż wpływ rozwoju psychologii jako nauki na dzieła literackie XIX i XX wieku. Przywołaj stosowne konteksty.

ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI

61. Kultura starożytnej Grecji – inspiracją dla literatury, filmu i/lub sztuki. W kontekście wybranych przykładów przedstaw różnorodność nawiązań do kultury starożytnej Grecji i zbadaj funkcje, jakie pełnią przywołane motywy.
62. Kultura starożytnego Rzymu – inspiracją dla literatury, filmu i/lub sztuki. Na wybranych przykładach przedstaw różnorodność nawiązań do kultury starożytnego Rzymu i zbadaj funkcje, jakie pełnią przywołane motywy.
63. Różne oblicza rewolucji w literaturze i innych sztukach (np. „Przedwiośnie” Stefana Żeromskiego, „Szewcy” Witkacego, E. Delacroix „Wolność wiodąca lud na barykady”).
64. Uprzedmiotowanie człowieka jako problem w literaturze i sztuce (np. T. Kantor, A. Wróblewski, T. Różewicz). Omów problem, interpretując celowo wybrane przykłady.
65. Problem wzajemnego przenikania się tradycji i awangardy w sztuce i literaturze XX-lecia międzywojennego. Zbadaj zjawisko na wybranych przykładach.
66. Filozofia i literatura oraz ich wzajemne relacje. Analizując dowolnie wybrane przykłady tekstów kultury, zwróć uwagę na różnorodność i funkcje wzajemnego przenikania się motywów literackich i filozoficznych.
67. Inspiracje filozofią Fryderyka Nietzschego w literaturze. Omów problem na dowolnie wybranych przykładach. Zwróć uwagę na sposoby nawiązania. Odwołaj się do stosownych kontekstów historyczno-literackich.

68. Brzydota i jej rehabilitacja w literaturze i sztuce współczesnej? Określ przyczyny zainteresowania współczesnych twórców estetyką brzydoty, omów środki wyrazu w prezentowanych dziełach (słownictwo, technika plastyczna itp.).
69. Motyw anioła w literaturze, filmie i malarstwie. Przedstaw i omów problem, analizując wybrane przykłady.
70. Eros i Tanatos w poezji Kazimierza Przerwy – Tetmajera i malarstwie Jacka Malczewskiego. Omów temat, zwracając uwagę na sposób funkcjonowania motywów i jego funkcje.
71. Inspiracje dziełami literackimi w malarstwie. Omów problem, interpretując celowo wybrane przykłady. Zwróć uwagę na sposób nawiązania, cel i funkcje.
72. Topos księgi w literaturze, malarstwie i filmie. Zwróć uwagę na symbolikę i funkcjonowanie motywu w wybranych dziełach sztuki.
73. Na celowo dobranych przykładach omów problem wzajemnych inspiracji literatury i architektury. Odwołaj się do kontekstów kulturowych i historycznych.
74. Interpretując wybrane utwory różnych epok, omów problem inspiracji muzycznych w literaturze. Określ wzajemne wpływy muzyki i literatury oraz rolę, jaką pełni muzyka w życiu bohaterów i twórców .
75. Film jako dopełnienie dzieła literackiego. Przedstaw te adaptacje, które Twoim zdaniem stanowią oryginalną interpretację reżyserską.
76. Na celowo dobranych przykładach omów problem wzajemnych inspiracji literatury i filmu. Odwołaj się do kontekstów kulturowych.
77. Metamorfoza bohatera jako temat literatury i filmu. Interpretując temat na celowo dobranych przykładach, omów motywy oraz konsekwencje przemiany wpisanej w biografie wybranych postaci.
78. Dwie interpretacje dzieł Williama Szekspira we współczesnej kinematografii. Przedstaw temat, analizując celowo wybrane przykłady.
79. Świat orientalny jako źródło inspiracji artystów. Omów temat, analizując przykłady z wybranych epok.
80. Homo ludens. Omów problem, analizując funkcjonalność elementów ludycznych w malarstwie i literaturze wybranych epok.
81. Panna młoda- bohaterka literatury, malarstwa i filmu. Omów problem, interpretując dowolnie wybrane przykłady. Zwróć uwagę na sposoby kreacji postaci.
82. Martwa natura w malarstwie i literaturze. Przedstaw funkcjonowanie motywu na wybranych przykładach dzieł z różnych epok.
83. Motyw owoców w literaturze, malarstwie i filmie. Zinterpretuj symbolikę i funkcjonowanie motywu w wybranych dziełach sztuki.
84. Motywy florystyczne w literaturze, malarstwie i filmie. Zinterpretuj symbolikę i funkcjonowanie motywu w wybranych dziełach sztuki.
85. Motywy akwaticzne w literaturze, malarstwie i filmie. Zinterpretuj symbolikę i funkcjonowanie motywu w wybranych dziełach sztuki.

86. Artystyczne interpretacje pejzażu w literaturze i malarstwie. Dokonaj analizy porównawczej wybranych dzieł. Określ dobór środków wyrazu (słownictwo, frazeologię, paletę barw itp.).
87. Sarmatyzm jako temat w literaturze i malarstwie. Omów problem, interpretując dowolnie wybrane przykłady dzieł.
88. Przedstaw i omów malarskie, literackie i filmowe obrazy Polski. Interpretując celowo dobrane teksty kultury, scharakteryzuj sposoby kreowania obrazów. Odwołaj się do stosownych kontekstów historyczno-literackich.
89. Socrealizm jako narzędzie propagandy. Zbadaj problem, analizując celowo wybrane teksty kultury. Uwzględnij kontekst historyczno-literacki.
90. Kultura masowa a kultura elitarna. Przedstaw tę opozycję, interpretując celowo wybrane przykłady z literatury i sztuki.
91. Etyka i polityka. Porównaj funkcjonowanie tego związku w wybranych tekstach kultury (literatura, film i/ lub malarstwo).
92. Hedonizm jako motyw filozoficzny, literacki i/ lub malarski. Realizując temat, zinterpretuj przykłady z wybranych epok.
93. Skandale i prowokacje w literaturze, filmie i innych dziedzinach sztuki. Zinterpretuj temat, odwołując się do twórczości wybranych artystów.
94. Porównaj obrazy prowincji, odwołując się do wybranych tekstów kultury. Przeanalizuj sposoby przedstawiania prowincji w różnych epokach.
95. Dosłowne i metaforyczne funkcjonowanie motywu jesieni w wybranych tekstach kultury. Przedstaw temat, analizując wybrane przykłady z różnych epok.
96. Dosłowne i metaforyczne funkcjonowanie motywu wiosny w wybranych tekstach kultury. Przedstaw temat, analizując wybrane przykłady z różnych epok.
97. Postać dziecka w literaturze i malarstwie. Przedstaw różnorodność motywu, odwołując się do interpretacji wybranych przykładów.
98. Rola mecenatu w rozwoju literatury i sztuki. Scharakteryzuj zagadnienie, interpretując wybrane przykłady (np. utwory Horacego, J. Kochanowskiego, K. Janickiego lub in.).
99. Uczta dla ciała i ducha. Tematyka kulinarna w literaturze i sztuce. Omów motyw, interpretując wybrane przykłady.
100. Literackie, malarskie i filmowe wizerunki „szarych ludzi”. Przedstaw różnorodność i funkcjonalność motywu, interpretując wybrane dzieła z różnych epok.
101. Poezja śpiewana wpisana w kulturę dawną i współczesną. Porównaj formę, znaczenie i funkcje poezji wyrażonej w pieśni w epokach dawnych i dziś. Omów zagadnienie, interpretując wybrane teksty.
102. Świat orientalny jako źródło inspiracji twórców różnych dziedzin sztuki. Omów temat, analizując przykłady z wybranych epok.
103. Tradycja i kultura Wschodu w tradycji i kulturze europejskiej. Omów problem, interpretując dowolnie wybrane przykłady. Wskaż motywy, symbole i sposoby ich funkcjonowania.

104. Symbolika tańca w literaturze, malarstwie i filmie. Omów zagadnienie, analizując materiał z 2-3 epok.
105. Taniec w kulturze współczesnej. Omów temat na dowolnie wybranych przykładach, zwracając uwagę na różnorodność form i przypisywane tej różnorodności funkcje tańca w kulturze naszych czasów.
106. Różne sposoby wyrażania samotności. Interpretując temat, odwołaj się do wybranych dzieł literackich, malarskich, filmowych lub innych dziedzin sztuki.
107. Tragedia wojenna i kryzys wartości w świecie opanowanym przez zło. Zinterpretuj temat na podstawie wybranych dzieł literackich i filmowych.
108. Motyw pojedynku w literaturze i sztuce. Omów temat, analizując przykłady z dzieł wybranych epok. Scharakteryzuj różnorodność motywów i sposoby obrazowania.
109. Sceny batalistyczne w literaturze, malarstwie i filmie. Interpretując wybrane przykłady, zwróć uwagę na sposoby kreowania obrazów batalistycznych. Odwołaj się do stosownych kontekstów historyczno-literackich.
110. Patriotyzm i heroizm wpisane w teraźniejszość lub historię minionego stulecia. Interpretując temat, przedstaw różnorodność jego ujęcia w literaturze i innych dziedzinach sztuki.
111. Symboliczna wymowa stroju bohaterów literatury, filmu i sztuki. Przedstaw zagadnienie, analizując przykłady z wybranych epok.

JĘZYK

112. Język mediów i reklamy. Dokonaj analizy wybranych przykładów, omów środki językowe i określ ich funkcje. Zwróć uwagę na użyteczność sformułowań, efekt zaskoczenia, komizm.
113. Sztuka retoryczna współcześnie. Odwołując się do wypowiedzi ludzi kultury i/lub polityków, omów środki językowe i określ ich funkcje.
114. Chrystus jako wybitny mówca. Analiza komunikacji i środków retorycznych na podstawie przekazu biblijnego.
115. Omów zjawisko stylizacji biblijnej i jej funkcję w wybranych tekstach kultury. Analizując wybrane przykłady, zwróć uwagę na biblijne symbole, związki frazeologiczne, ich funkcjonowanie.
116. Funkcje stylizacji biblijnych w literaturze dwóch epok. Przedstaw zagadnienie, analizując w kontekście wybranych przykładów zgromadzony materiał. Omów środki językowe (słownictwo, frazeologia, figury retoryczne itp.).
117. Obraz kobiety w reklamie. Analizując wybrane przykłady, zwróć uwagę na sposób kreacji kobiety. Przeanalizuj słownictwo, jakim posługują się twórcy reklam, opisując kobietę, i określ funkcje zabiegów językowych.
118. Związki frazeologiczne w języku reklamy. Dokonaj analizy wybranych przykładów, zwracając uwagę na ich poprawność językową i funkcje.
119. Neologizmy artystyczne. Omów ich strukturę i funkcje w wybranych dziełach. Swoją prezentację oprzyj na analizie celowo wybranych utworów.

120. Komizm językowy. Omów problem, analizując teksty literackie oraz wypowiedzi o charakterze nieliterackim.
121. Omów funkcje stylizacji środowiskowej w literaturze XX wieku, analizując celowo wybrane przykłady.
122. Scharakteryzuj na wybranych przykładach słownictwo internetowe. Oceń jego poprawność w kontekście kultury języka.
123. Analizując zgromadzony materiał, ukaż funkcje przysłów w wybranych tekstach literackich różnych epok.
124. Omów wpływ języka bohaterów wybranej telenoweli lub serialu TV na słownictwo Twoich rówieśników, analizując celowo dobrane przykłady.
125. Dokonaj analizy językowej wybranych tekstów kabaretowych. Zbadaj językowe źródła komizmu.
126. Na wybranych przykładach wierszy różnych epok, ukaż funkcje fonetycznych środków językowych (np. w „Lokomotywie” J. Tuwima, „Z głową na karabinie” K.K.Baczyńskiego, „Deszczu jesiennym” L. Staffa).
127. Na wybranych przykładach utworów Jana Brzechwy dokonaj analizy stylistyki wierszy dla dzieci.
128. Wpływ języków obcych na współczesną polszczyznę. Omów problem, analizując zgromadzony materiał (artykuły prasowe, zwłaszcza z czasopism młodzieżowych).
129. Dokonaj analizy słowotwórczej, znaczeniowej i gramatycznej wybranych nazw firm działających w Twoim regionie.
130. Na podstawie nagranych wywiadów z mieszkańcami swojej miejscowości omów cechy gwary wielkopolskiej.